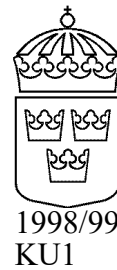

Konstitutionsutskottets betänkande

1998/99:KU1

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) såvitt avser utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Vidare behandlas Riksdagens förvaltningskontors årsredovisning för 1997 (1997/98:RFK1) samt ytterligare två skrivelser från Riksdagens förvaltningskontor: dels 1998/99:RFK2, som innehåller förslag om de ekonomiska villkoren för tjänstgörande ersättare i riksdagen och Europaparlamentet, dels 1998/99:RFK3, som innehåller förslag till ändring av riksdagsledamöternas arvode. I betänkandet behandlas också 13 motioner som väckts under den allmänna motionstiden och 2 motioner som väckts med anledning av förslaget RFK3.

Anslagen inom utgiftsområdet föreslås uppgå till de av regeringen föreslagna beloppen. Mot detta reserverar sig representanten för Centerpartiet, som yrkar att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 100 miljoner kronor.

Representanterna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna förklarar i var sitt särskilda yttrande att eftersom deras partiers budgetförslag inte tillstyrkts av finansutskottet i budgetprocessens första steg anser de det inte meningsfullt att fullfölja sina respektive anslagsyrkanden. I ett annat särskilt yttrande framhåller representanterna för Kristdemokraterna att partiet motsätter sig den i propositionen föreslagna höjningen av anslaget C 1 Regeringskansliet m.m.

Utskottet tillstyrker i huvudsak förslaget RFK2, som innebär att de ekonomiska villkoren för tjänstgörande ersättare väsentligen kommer att överensstämma med vad som gäller för ledamöter, att ersättningen vid uppdragets upphörande för ledamöter och vid föräldraledighet för riksdagsledamöter och företrädare i Europaparlamentet ändras samt att inkomstgarantin beträffande båda parlamentarikergrupperna jämföras med inkomst under de fem första åren.

Utskottet tillstyrker också i huvudsak förslaget RFK3, vilket innebär att riksdagsledamöternas och Europaparlamentarikernas arvode höjs från 30 300 kr till 36 000 kr/månad, att kostnadsersättningen sänks med 2 000 kr/månad och att 2 000 kr av arvodeshöjningen utgör en växling från kostnadsersättning till arvode. Förändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1999. Riksdagens arvodesnämnd skall fortsätta sin verksamhet, men fortsättningsvis skall nämnden motivera sina ställningstaganden i fråga om förändringar av arvodesnivån. Mot förslaget som helhet reserverar sig representanten för

Miljöpartiet. Representanterna för Vänsterpartiet reserverar sig i vad avser ändringen av kostnadsersättningen.

Vad gäller finansieringen av genomförandet av de båda förslagen, som kostnadsberäknas till 35 miljoner kronor för år 1999, förordar utskottet ett tillkännagivande till förvaltningskontoret med innebörd att finansieringen för år 1999 som är av provisorisk karaktär bör få en permanent lösning fr.o.m. år 2000.

Till betänkandet fogas förutom de nämnda ytterligare 3 reservationer och ett särskilt yttrande.

Propositionen

1998/99:1 utgiftsområde 1, vari regeringen yrkar

1. att riksdagen medger att anslaget Regeringskansliet m.m. får användas för utgifter som ursprungligen tillgodosågs från anslagen Extra utgifter (avsnitt 6.3),

3. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse* enligt följande uppställning:

A 1 Kungliga hov- och slottsstaten; ramanslag; 77 125 000 kr

B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ramanslag; 489 000 000 kr

B 2 Riksdagens förvaltningskostnader; ramanslag; 420 300 000 kr

B 3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen; ramanslag;
39 173 000 kr

C 1 Regeringskansliet m.m.; ramanslag; 2 179 419 000 kr

C 2 Svensk författningssamling; ramanslag; 1 011 000 kr

C 3 Allmänna val; ramanslag; 100 000 000 kr

C 4 Stöd till politiska partier; ramanslag; 139 900 000 kr

D 1 Justitiekanslern; ramanslag; 11 626 000 kr

D 2 Datainspektionen; ramanslag; 30 309 000 kr

D 3 Sametinget; ramanslag; 13 661 000 kr

E 1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden; ramanslag; 4 601 000 kr

E 2 Presstöd; ramanslag; 531 579 000 kr

E 3 Stöd till radio- och kassettidningar; ramanslag; 127 300 000 kr

E 4 Radio- och TV-verket; ramanslag; 7 631 000 kr

E 5 Granskningsnämnden för radio och TV; ramanslag; 7 069 000 kr

1998/99:1 utgiftsområde 1, vari riksdagens förvaltningsstyrelse yrkar

att riksdagen bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 1999 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter till ett sammanlagt belopp av 28 600 000 kr.

Riksdagens förvaltningskontors skrivelse

1997/98:RFK1 Årsredovisning för riksdagsförvaltningen, vari yrkas

att riksdagen lägger årsredovisningen till handlingarna.

Riksdagens förvaltningskontors förslag

1998/99:RFK2 Riksdagens förvaltningskontors förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet, vari yrkas

att riksdagen antar förvaltningskontorets förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
2. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

1998/99:RFK3 Riksdagsledamöternas arvode, vari yrkas

att riksdagen antar de i förslaget upptagna förslagen till

1. lag om riksdagsledamöternas arvode,
2. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,
3. lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd.

Motioner som väckts under den allmänna motionstiden

1998/99:K240 av Owe Hellberg (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ändra politikernas pensionsförmåner och inkomstgarantier,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppmärksamma Kommunförbundet och Landstingsförbundet på villkoren för politikerpensioner och inkomstgarantier och samordna dessa med statens villkor för de nyss nämnda.

1998/99:K258 av Ola Karlsson (m) vari yrkas

att riksdagen ändrar reglerna för ålderspension i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:K284 av Tuve Skånberg och Dan Kihlström (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge även politiskt obundna, kristna fädagarstidningar som Petrus och Sändaren presstöd,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge taltidningsstöd även till kristna tidningar som inte får presstöd.

1998/99:K294 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad fördelning på anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåren 2000 och 2001 (se tabell).

1998/99:K308 av Ingvar Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regelförändringar inom presstödsområdet för att genomföra besparingar,

2. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning.

1998/99:K310 av Maggi Mikaelsson m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen uppdrar åt Riksdagens förvaltningskontor att genomföra miljöanpassning av den egna verksamheten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en omfattande miljöanpassning av regeringens verksamhet bör genomföras,

3. att riksdagen uppdrar åt Riksdagens förvaltningskontor att upprätta en tidsplan och en strategi för miljöanpassning av riksdagen som bl.a. innehåller delmål för vad som skall vara uppnått under mandatperioden.

1998/99:K340 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen för år 1999 beslutar anslå 231 579 000 kr för Utgiftsområde 1 anslag E 2 Presstödet i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen beslutar att presstödet avvecklas helt fr.o.m. budgetåret 2000 i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen beslutar att Presstödsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2000 och att bevakningsuppgifter avseende återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:K341 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen för år 1999 beslutar anslå 48 400 000 kr för Utgiftsområde 1 anslag C 4 Stöd till politiska partier i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:K353 av Owe Hellberg och Sten Lundström (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett särskilt statsråd för bostadspolitiska frågor.

1998/99:Fi210 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 1 i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

7. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning i bilaga 2.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

57. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av de nya presstödsreglerna och ett stöd till elektroniska dagstidningar.

1998/99:So227 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gratis eller subventionerad rökavvänjning.

Motioner som väckts med anledning av förslagen

1998/99:K4 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp), vari yrkas

att riksdagen avslår förslaget 1998/99:RFK3 Riksdagsledamöternas arvode.

1998/99:K5 av Gudrun Schyman m.fl. (v), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att kostnadsersättningen avskaffas samt att riksdagsarvodet höjs med motsvarande belopp till 35 760 kronor per månad,

2. att riksdagen beslutar att förändringarna träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas fr.o.m. samma datum.

Utskottet

Inledning

I budgetpropositionen föreslår regeringen bl.a. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslag under utgiftsområde 1 *Rikets styrelse* i enlighet med den uppställning som redovisas i propositionen, av vilken det framgår att det totala anslagsbeloppet för år 1999 skall vara 4 179 704 000 kr.

Utgiftsområde 1 omfattar verksamheterna statschefen, riksdagen och dess myndigheter och regeringen. Dessutom ingår stöd till vissa medieändamål, bl.a. presstöd och stöd till radio- och kassettidningar, vidare partistöd, anslag till allmänna val samt vissa centrala myndigheter (Justitiekanslern, Datainspektionen och Sametinget).

Finansutskottet har den 26 november (bet. 1998/99:FiU1) tillstyrkt propositionens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1.

Kungliga hov- och slottsstaten

Propositionen

Utgifterna för statschefen utgörs av anslaget Kungliga hov- och slottsstaten. Genom anslaget finansieras statschefens officiella funktioner och driftkostnaderna för de kungliga slotten utom fastighetsunderhåll. Regeringen föreslår att *anslaget A 1 Kungliga hov- och slottsstaten* för år 1999 skall uppgå till 77 125 000 kr.

Av propositionen framgår att Kungliga hov- och slottsstaten inte har något anslagssparande. Utgiftsprognosen visar ett underskott för år 1998, delvis beroende på att det finns avvecklingskostnader för personal som sagts upp under året.

Av Hov- och slottsstatens årsredovisning för år 1997 framgår att verksamheten under året varit omfattande. En sänkning av ambitionsnivån för delar av verksamheten redovisas. Sänkningen är en följd av de omfattande rationaliseringar som har genomförts under de senaste tre åren och som bl.a. har inneburit personalnedskärningar. Med en sexprocentig nedskärning på detta område har besparingskraven på verksamheten kunnat uppfyllas.

Av propositionen framgår också att en installation av en ny bevakningscentral medför ökade driftkostnader, varför kostnaderna, i syfte att delvis

täcka de ökade kostnaderna, räknats upp med 2,5 miljoner kronor. Ökningen har finansierats genom omprioriteringar mellan anslag inom utgiftsområdet.

Revision av Kungliga hov- och slottsstaten

Den av talmanskonferensen tillsatta Revisionsutredningen, som arbetade under åren 1995–1997, behandlade frågan om revision av hovet dels i utredningens slutskrivelse, dels i bilaga 5 Hovstaterna och statlig revision. Frågan togs upp även i utredningens promemoria Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket.

Utredningen föreslog att Riksdagens revisorer skall svara för den årliga revisionen av delar av hovet. Det är enligt utredningen knappast adekvat att en regeringen underordnad myndighet, Riksrevisionsverket, ansvarar för granskningen. Den del som skall granskas är den del som ligger utanför Konungens enskilda sfär, vilket med nuvarande organisation innebär Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren.

Revisionsutredningen föreslog i den särskilda promemorian om revision av hovet att Riksdagens revisorers årliga revisionsberättelse över hovet bör sändas till hovet med kopia till regeringen. Revisionen bör också redovisas i revisoreernas årsredovisning. Information om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av revisionsberättelsen bör enligt utredningen tillställas Riksdagens revisorer.

Revisionsutredningens förslag behandlades av talmanskonferensen i förslaget 1997/98:TK1. Frågan om revisionen av hovet togs dock inte upp. Utskottet (bet. 1997/98:KU27) uttalade dock att denna fråga kunde behandlas av utskottet under nästa riksmöte.

Finansieringen bör enligt utredningen kunna ske inom ramen för den resursförstärkning om 5 miljoner kronor som utredningen föreslagit. I denna del beslöt riksdagen våren 1998 i enlighet med KU:s förslag i det nämnda betänkandet att resursförstärkningen bör delas upp på tre år.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för Kungliga hov- och slottsstaten för budgetåret 1999.

Utskottet ställer sig bakom Revisionsutredningens förslag att Riksdagens revisorer skall svara för den årliga revisionen av Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren fr.o.m. budgetåret 1999. Detta bör riksdagen som sin mening ge dels regeringen, dels Riksdagens revisorer till känna. Ändringen av lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer med anledning av detta bör ske i samband med den revidering av instruktionen som planeras genomföras under våren 1999.

Riksdagen och dess myndigheter

Inledning

Till området *Riksdagen och dess myndigheter* föreslås i propositionen sammanlagt 948,5 miljoner kronor. Riksdagens budget i denna del omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt den inre riksdagsförvaltningen, dels Riksdagens ombudsmän (JO). Propositionens förslag grundas på ett förslag från riksdagens förvaltningsstyrelse. Förslaget för år 1999 innebär i huvudsak en konsolidering av nuvarande verksamhet. Vissa kostnadsökningar följer dock av riksdagsvalet 1998. Det gäller främst pensioner och inkomstgarantier till ledamöter som avgått. Vidare finns medel avsatta för vissa förbättringar av infrastrukturen i datanätet.

I denna del av betänkandet behandlas även två förslag från Riksdagens förvaltningskontor, 1998/99:RFK2 Riksdagens förvaltningskontors förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet samt 1998/99:RFK3 Riksdagsledamöternas arvode.

Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att till *B 1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.* anvisas ett ramanslag för 1999 på 489 miljoner kronor. För åren 2000 och 2001 beräknas utgifter på 494,6 miljoner kronor resp. 502,5 miljoner kronor. Dessa poster svarar mot 486 miljoner kronor i 1999 års prisnivå.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättningar och traktamenten till riksdagens ledamöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantibelopp åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårdskostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöternas deltagande i internationellt parlamentariskt arbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor, finansieras från anslaget. I anslaget ingår även bidraget till partigrupperna i riksdagen.

Förvaltningsstyrelsen

En av förvaltningsstyrelse utsedd beredningsgrupp ser för närvarande över erfarenheterna av den nya ersättningslagen som trädde i kraft den 1 januari 1997. Gruppen har även i uppgift att pröva alternativa former för ett förbättrat stöd till ledamöterna från politiska sekreterare. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden föreslås en smärre uppräknings av nuvarande stöd. Enligt förvaltningsstyrelsen utvecklas och intensifieras kontakterna mellan olika länders parlament i takt med den ökade internationaliseringen. En viss ökning av utgifterna för denna verksamhet ingår i förslaget.

Förslag 1998/99:RFK2

Inledning

Beredningsgruppen för översyn av vissa frågor angående ledamöternas ekonomiska villkor m.m. har till förvaltningsstyrelsen överlämnat ett förslag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet. Förslagen innebär att de ekonomiska villkoren för tjänstgörande ersättare i huvudsak kommer att överensstämma med vad som gäller för ledamöter, att ersättningen vid uppdragets upphörande för ledamöter och vid föräldraledighet för riksdagsledamöter och företrädare ändras samt att inkomstgarantin beträffande båda parlamentarikergrupperna jämföras med inkomst av anställning under de fem första åren. Förvaltningsstyrelsen har tillstyrkt förslagen och föreslår att riksdagen antar förvaltningskontorets förslag till 1. lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, 2. lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

Bakgrund

Riksdagen beslöt hösten 1997 med anledning av konstitutionsutskottets betänkande 1997/98:KU6 att ge förvaltningskontoret till känna att utskottet uppmärksammat att det kan finnas vissa bestämmelser om förmåner i ersättningslagen som inte anpassats till förändringar i reglerna om förmåner i samhället i övrigt och att det kan finnas behov av en mer allmän översyn av dessa regler. I betänkandet anfördes också i fråga om ersättning efter fullgjort kortare uppdrag som ersättare för riksdagsledamot att det vore rimligt att ersättaren tillförsäkras en viss minsta ersättning vid avgångstillfället.

Förslag

Förvaltningsstyrelsen föreslår att vid bedömning av ersättares rätt till ekonomiska förmåner enligt lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter skall, om inte annat sägs i lagen, samma bestämmelser gälla som för ledamot.

Som skäl för förslaget anges bl.a. att ersättare för annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare inte omfattas av lagens bestämmelser om bl.a. pension, egenlivränta och inkomstgaranti. I förslaget framhålls vidare att det är önskvärt att osäkerheten om varaktigheten av ett uppdrag som ersättare inte kombineras med avsaknaden av en möjlighet att under uppdragstiden tjäna in pension o.dyl.

Förvaltningsstyrelsen föreslår vidare att bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter skall tillämpas fr.o.m. den dag då ledamoten tar plats i riksdagen t.o.m. 30 dagar efter det att uppdraget att vara ledamot upphör. För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd eller en statssekreterare skall

3–6 kap. och 15 kap. tillämpas endast för den tid som ersättaren enligt bevis därom skall fullgöra uppdraget eller, om uppdraget upphör tidigare, för den i beviset angivna tiden, dock längst fr.o.m. den dag uppdraget börjar t.o.m. 30 dagar efter den dag uppdraget upphör.

Till grund för förslaget ligger bl.a. bedömningen att en tidsperiod på 30 dagar är erforderlig för att förbereda återgången till tidigare arbete eller nya arbetsuppgifter. Med förslaget tillförsäkras ersättare av det slag det här är tal om att bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. skall tillämpas för en viss minsta tid även om uppdraget upphör före den tid som anges i ersättningsbeviset.

Det föreslås vidare att om en riksdagsledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare vid riksdagen. Om en företrädare i Europaparlamentet får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Nuvarande bestämmelser innebär att ersättningen vid den aktuella föräldraledigheten motsvarar 100 % av arvodet respektive företrädararvodet, men enligt de regler om ersättning vid föräldraledighet som vanligen gäller i samhället i övrigt utgår föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningarna bör enligt förslaget beräknas i enlighet med de bestämmelser som i motsvarande situation gäller för arbetstagare hos riksdagen.

Vidare föreslår förvaltningsstyrelsen att inkomstgaranti till ledamot som lämnar riksdagen och till företrädare för Sverige som lämnar Europaparlamentet skall för de första fem åren jämföras med inkomst av anställning. Inkomstgaranti som utgår för tid därefter bör jämföras med pension.

Bland skälen för förslaget nämns bl.a. att enligt den existerande praxis i fråga om vilka ersättningar som skall vara pensionsgrundande inkomst har ersättning som en arbetsgivare betalar ut till en person i samband med att denna avslutar sin anställning, till den del ersättningen är att jämföras med inkomst, bedömts vara pensionsgrundande inkomst.

Ändringarna i lagen om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter föreslås träda i kraft den 1 januari 1999. Enligt förslaget är det skäligt att lagförslaget i den del som berör ersättare börjar tillämpas redan fr.o.m. valperioden 1994–1998 och att övriga lagändringar, med undantag av ändringen om föräldrapenning i 3 kap. 4 §, tillämpas fr.o.m. innevarande valperiod. Den sistnämnda ändringen bör tillämpas från den dag lagen träder i kraft. Från samma dag bör även ändringen rörande pensionsgrundande inkomstgaranti tillämpas samt avse endast ledamöter vilkas uppdrag upphörde den 5 oktober 1998 eller senare. Ändringar i lagen om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet föreslås träda i kraft och äga tillämpning fr.o.m. den 1 januari 1999.

Inledning

På grund av motioner som väckts under hösten 1997 – motion 1997/98:K303 (m) och 1997/98:A603 (v) – förordade konstitutionsutskottet att en översyn av ordningen för fastställande av riksdagsledamöternas arvoden skulle genomföras och att Riksdagens förvaltningskontor skulle återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet av översynen och de förslag som översynen kunde medföra (bet. 1997/98:KU6, rskr. 59).

På riksdagens uppdrag tillkallade riksdagens förvaltningsstyrelse den 4 februari 1998 förre landshövdingen Gösta Gunnarsson att genomföra en utvärdering av den nuvarande ordningen för att fastställa riksdagsledamöternas arvode. Utredaren överlämnade den 16 oktober 1998 betänkandet Riksdagsarvodet. I betänkandet föreslås sammanfattningsvis dels en återställning av riksdagsledamöternas arvode till en högre nivå, dels en sänkning av den kostnadsersättning som varje riksdagsledamot är berättigad till. Vidare föreslås att Riksdagens arvodesnämnd skall fortsätta sin verksamhet. I utredningen föreslås en ny lag om riksdagsledamöternas arvode och ändringar dels i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, dels i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd. Förvaltningsstyrelsen har utan eget ställningstagande överlämnat förslaget för riksdagens bedömning och beslut.

Förslag

I utredningen föreslås att riksdagsledamöternas arvode återställs till en högre nivå, varvid arvodet höjs till 36 000 kr per månad. Av höjningen utgör 2 000 kr en växling från kostnadsersättning till arvode. Kostnadsersättningen sänks med ca 2 000 kr från 15 % av basbeloppet per år motsvarande 5 460 kr till 9,5 % av basbeloppet per månad motsvarande 3 458 kr. Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas fr.o.m. den 1 november 1998.

Som skäl för förslaget i denna del anförs bl.a. att riksdagsledamöternas ställning i det demokratiska systemet, den arbetsinsats uppdraget fordrar och de särskilda arbetsförhållanden som gäller för uppdraget motiverar en höjning av arvodets nivå. Härtill kommer enligt utredningen att en höjning kan ha en positiv effekt på möjligheterna att rekrytera personer från breda samhällsskikt för uppdraget som riksdagsledamot. En låg arvodesnivå är på sikt en fara för riksdagens arbete och anseende och därmed för det demokratiska systemet, anser utredningen. Vidare anförs att det svenska riksdagsarvodet vid en internationell jämförelse är lågt och att arvodet blivit avsevärt lägre än ersättningen till jämförbara grupper, t.ex. ledande förtroendevalda inom landsting och kommuner och domare. Skillnaden i förhållande till statsrådets löner har växt och uppgår f.n. till 36 700 kr.

I utredningen anförs beträffande kostnadsersättningen att den genomsnittliga ledamoten har kostnadsavdrag för uppdraget som är mindre än hälften av kostnadsersättningen. Det finns därför skäl att sänka kostnadsersättningen med 2 000 kr per månad. Detta innebär att den föreslagna arvodeshöjningen

utgör, om man räknar av den föreslagna ersättningsväxlingen 3 700 kr per månad, varigenom relationen mellan statsrådets arvode och riksdagsledamöternas arvode återställs till den tidigare tillämpade relationen 198 % av riksdagsarvodet. Förslaget genomförs genom en lag om riksdagsledamöternas arvode och genom en ändring i ersättningslagen.

Det föreslås också att Riksdagens arvodesnämnd fortsätter sin verksamhet. Nämnden bör emellertid motivera sina ställningstaganden när riksdagsarvodet skall förändras. Nämndens inriktning bör vara att utifrån ett helhetsperspektiv finna en nivå för riksdagsledamöternas arvoden som vidmakthåller riksdagens ställning och som främjar rekryteringen av personer från så breda samhällslager som möjligt för uppgiften som riksdagsledamot. Arvodesnivån bör också uppfattas som rimlig av allmänheten.

Som skäl för förslaget anförs bl.a. att arvodesnämnden har fungerat väl sedan den infördes 1994 och att den har förutsättning att bli den långsiktiga lösning som arvodesfrågan behöver. Systemet med arvodesnämnd bör därför fortsätta och tillämpas under en längre tid. Nämndsystemet uppfyller kravet att arvodet så långt möjligt skall undandras ledamöternas inflytande bättre än t.ex. systemet med jämförelsesgrupp. Jämförelsesystemets svagheter framkom enligt utredningen i samband med den s.k. Rehnbergöverenskommelsen under åren 1990–1993, då arvodesförändringar i enlighet med ersättningslagens bestämmelser av politiska skäl inte ansågs kunna genomföras.

Enligt utredningen bör öppenheten och tydligheten i arvodesfrågan bli större. I syfte att öka allmänhetens förståelse för riksdagsledamöternas arvode bör förändringar av ersättningen i fortsättningen motiveras. Detta genomförs genom ett tillägg till arvodesnämndens instruktion.

Motionerna

I partimotionen (följdmotion med anledning av förslaget 1998/99:RfK3) 1998/99:K4 hemställer Marianne Samuelsson m.fl. (mp) att riksdagen avslår förslaget. Motivet till detta är bl.a. att förslaget enligt motionärerna är ett ologiskt och dåligt förslag därigenom att det underkänner systemet med en arvodesnämnd genom att föreslå att riksdagen själv skall fatta beslut om en betydande arvodeshöjning samtidigt som arvodesnämnden föreslås vara kvar. Riksdagens beslut i början av 1990-talet, då ökningen av arvodesnivån hölls tillbaka, var ett medvetet beslut av riksdagen och medförde därför ingen eftersläpning. Enligt motionärerna finns det två möjliga vägar för att bestämma riksdagsledamöternas arvoden i framtiden: antingen får arvodesnämnden fortsätta sitt arbete utan inblandning från riksdagen eller så avskaffas nämnden och ett nytt system införs där arvodet bestäms från den allmänna löneökningen i samhället eller någon annan jämförbar grupp.

I en annan partimotion (följdmotion) 1998/99:K5 av Gudrun Schyman m.fl. (v) hemställs att riksdagen beslutar att kostnadsersättningen avskaffas samt att riksdagsarvodet höjs med motsvarande belopp till 35 760 kr per månad (yrkande 1) samt att riksdagen beslutar att förändringarna träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas fr.o.m. samma datum (yrkande 2). Vänsterpartiet delar uppfattningen att arvodesnämnden skall behållas och instämmer i förslaget att nämnden i fortsättningen skall motivera sina för-

slag. Partiet anser vidare att den nuvarande nivån på ersättningarna i stort bör bibehållas men att systemet med kostnadsersättning bör avskaffas. De nya reglerna för reseersättning och den tekniska utrustningen som numera ställs kostnadsfritt till ledamöternas förfogande medför att några tunga skäl för kostnadsersättningen inte längre föreligger. En enhetlig arvodering utan kostnadsersättning skulle i viss mån kunna motverka olikheterna i skattemyndigheternas bedömning av kostnadsersättningen.

I motion 1998/99:K240 föreslår Owe Hellberg (v) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ändra politikernas pensionsförmåner och inkomstgarantier (yrkande 1). Motionären torde i denna del syfta på de villkor beträffande avgångsvederlag och pension som gäller för statsråd som lämnar sin befattning. Enligt motionen bör regeringen uppmärksamma Kommunförbundet och Landstingsförbundet på villkoren för politikerpensioner och inkomstgarantier och samordna dessa med statens villkor för de nyss nämnda (yrkande 2). Med statens villkor avser motionären bl.a. de regler för avgångsvederlag som finns för höga chefer inom statlig verksamhet.

I motion 1998/99:K258 föreslår Ola Karlsson (m) att riksdagen ändrar reglerna för ålderspension i enlighet med vad som framförts i motionen. Enligt motionären är det inkonsekvent gentemot andra pensionssystem att intjänande av förmåner i riksdagen bara gäller vid en viss ålder hos en ledamot som lämnar sitt uppdrag, nämligen 50 år. Systemet bör därför ändras så att ålderspensionen relateras till det antal år man tjänstgjort i riksdagen, oavsett när detta sker.

I partimotion 1998/99:K294 (delvis) föreslår Miljöpartiet att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad fördelning av anslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåren 2000 och 2001. Av motionen framgår att anslaget B 1 bör minskas med 30 miljoner kronor åren 2000 och 2001. Partiet är kritiskt till den ökning som skett i anslaget till riksdagens förvaltningskostnader och riksdagens ledamöter och till att det nya regelsystemet för ledamöternas ersättningar, olika förmåner m.m. är starkt kostnadsdrivande. De aktuella anslagen bör därför enligt motionen inte räknas upp så snabbt som regeringen föreslår i propositionen.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag att till anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier anvisa ett ramanslag på 489 miljoner kronor.

Miljöpartiets motion 1998/99:K294 delvis, i vilken föreslås att anslaget B 1 bör minskas med 30 miljoner kronor år 2000 och 2001, avstyrks med hänvisning till att utskottet i detta sammanhang endast behandlar anslag för år 1999.

Förvaltningsstyrelsens förslag 1998/99:RFK2 angående de ekonomiska villkoren för tjänstgörande ersättare i riksdagen respektive Europaparlamentet innebär i korthet att tjänstgörande ersättare får samma ersättning som ledamöter. Vidare ändras ersättningen vid uppdragets upphörande för ledamöter och vid tillfällig föräldraledighet för ledamöter och företrädare i EU-

parlamentet. Inkomstgarantin jämföras för båda grupperna med inkomst av anställning under de fem första åren.

Enligt utskottets mening svarar de framlagda förslagen väl mot de önskemål som riksdagen på konstitutionsutskottets förslag framförde till förvaltningskontoret i betänkandet 1997/98:KU6. Utskottet har följaktligen inga invändningar mot förvaltningsstyrelsens förslag, som därför tillstyrks. Vissa ändringar av lagteknisk karaktär bör dock göras i lagtexten. Utskottets förslag återfinns i bilaga 2.

I *förvaltningsstyrelsens förslag 1998/99:RFK3* föreslås en höjning av riksdagsledamöternas arvode från 30 300 till 36 000 kr/månad. 2 000 kr av höjningen utgör en växling från kostnadsersättning till arvode. Kostnadsersättningen sänks med 2 000 kr/månad. Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas fr.o.m. den 1 november 1998. Det föreslås också att Riksdagens arvodesnämnd skall fortsätta sin verksamhet. Fortsättningsvis skall nämnden motivera sina ställningstaganden i fråga om ändringar av arvodesnivån.

Principiellt delar utskottet de skäl som i utredningen anförs för *en engångsmässig justering av arvodesnivån*, bl.a. att hänsyn bör tas till de framtida rekryteringsmöjligheterna och det faktum att arvodet för svenska riksdagsledamöter är lågt både vid en internationell jämförelse och i jämförelse med ledande förtroendevalda i större landsting och kommuner. Utskottet tillstyrker förslaget i denna del och avstyrker avslagsyrkandet i Miljöpartiets motion 1998/99:K4.

I Europaparlamentet pågår en diskussion i arvodesfrågan. I avvaktan på utgången av denna diskussion bör enligt utskottets mening Europaparlamentarikernas arvode höjas på samma sätt som riksdagsledamöternas i enlighet med den hittills gällande principen att Europaparlamentarikernas arvode skall vara detsamma som de nationella parlamentarikernas. Lagtexten bör kompletteras på denna punkt.

I förslaget ingår också *en sänkning av kostnadsersättningen* med 2 000 kr/månad, en summa som tillförs arvodesdelen. Det innebär att det föreslagna tillskottet stannar vid 3 700 kr. Utskottet tillstyrker förslaget i denna del och avstyrker Vänsterpartiets motion K5 yrkande 1, enligt vilken kostnadsersättningen bör avskaffas och arvodet höjas med motsvarande belopp.

När det gäller kostnadsersättningen tillstyrker utskottet förslaget om ikraftträdande från den 1 januari 1999 men anser att tillämpningen bör ske fr.o.m. den 1 januari 1999 i stället för den 1 november 1998 som utredaren föreslår. Skälet till detta är att utskottet ser vissa svårigheter med förslaget. Kostnadsersättningen betalas ut i förskott med ett schablonbelopp och utgår med det aktuella beloppet till dess bestämmelserna ändras, vilket kan ske först när riksdagen antagit det här föreliggande förslaget och den nya lagen trätt i kraft. Om riksdagen antar förslaget i befintligt skick, måste den överskjutande delen 2 000 kr/månad återkrävas av den enskilde ledamoten sedan de nya bestämmelserna trätt i kraft, vilket är en mindre lämplig ordning enligt utskottets mening. Eftersom sänkningen av kostnadsersättningen inte skall ske förrän den 1 januari 1999 bör enligt utskottets mening inte heller arvodeshöjningen äga rum dessförinnan. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att de föreslagna bestämmelserna träder i kraft och tillämpas från den 1 janu-

ari 1999. Därmed tillgodoses önskemålet i denna del i Vänsterpartiets motion K5 yrkande 2. Motionen tillstyrks således.

I förslaget RFK3 föreslås också att *Riksdagens arvodesnämnd* fortsätter sin verksamhet. Dock bör nämnden motivera sina ställningstaganden när arvodet skall förändras. Utskottet instämmer i utredarens bedömningar. En särskild nämnd frikopplad från riksdagen är bättre än t.ex. systemet med en jämförelsegrupp. Utskottet delar också utredarens uppfattning att öppenheten och tydligheten i arvodesfrågan bör bli bättre genom de motiv som nämnden föreslås ange.

Utskottets förslag till lagtext, i vilket vissa ändringar således gjorts i förhållande till utredningens förslag, framgår av bilaga 2.

Utskottet har från Riksdagens förvaltningskontor inhämtat att de föreslagna förändringarna av riksdagsledamöternas arvode m.m. enligt förslagen 1998/99:RFK2 och 1998/99:RFK3 medför ökade kostnader i storleksordningen 35 miljoner kronor. Förvaltningskontoret har under hand meddelat till utskottets kansli att det finns ett visst finansiellt utrymme, avseende bl.a. outnyttjade reserver, som kan disponeras för det aktuella ändamålet. Resterade behov får täckas genom att anslagskredit tas i anspråk, dvs. att medel från nästkommande års anslag förskottas. Denna anslagskredit kommer att räknas av mot anslaget i budgeten för år 2000.

Utskottet finner i sammanhanget anledning att framhålla att finansieringen av de nya kostnaderna med de här föreslagna åtgärderna endast fått en provisorisk lösning. Fr.o.m. budgetåret 2000 är det nödvändigt att ordna en permanent finansiering. Detta bör riksdagen som sin mening ge förvaltningskontoret till känna.

I motion 1998/99:K240 (v) föreslås att politikernas pensionsförmåner och avgångsvederlag bör ändras (yrkande 1) och att regeringen bör verka för att kommuner och landsting samordnar pensioner och inkomstgarantier för förtroendevalda med de statliga villkoren på området (yrkande 2). Utskottet vill i sammanhanget erinra om att de ekonomiska villkoren för såväl riksdagens ledamöter som statsråden bestäms i särskild ordning bl.a. genom Riksdagens arvodesnämnd och Statsrådsarvodesnämnden samt genom särskild lagstiftning om bl.a. avgångsvederlag och pensioner. Utskottet är inte berett att ta något initiativ till ändring av nu gällande regler med den inriktning som föreslås i motionen, som avstyrks i denna del (yrkande 1). De villkor för avgångsvederlag och pensioner m.m. som gäller i kommuner och landsting avspeglar den kommunala självstyrelsen och de spelregler som i detta hänseende råder mellan staten/regeringen och den kommunala sektorn. Enligt utskottets mening vore det fel att angripa eventuella problem med skillnader av det här aktuella slaget med de metoder som föreslås i motionen. Motionen avstyrks även i denna del (yrkande 2).

I motion 1998/99:K258 (m) föreslås att riksdagen ändrar reglerna för ålderspension så att pensionen relateras till antalet år en ledamot tjänstgjort i riksdagen oavsett när detta sker, dvs. att 50-årsgränsen i pensionsbestämmelserna tas bort. Utskottet har så sent som hösten 1997 avstyrkt motioner med likartat innehåll. Utskottet är inte heller nu berett att tillstyrka en sådan ordning som förespråkas i motionen. Motion K258 avstyrks.

Riksdagens förvaltningskostnader

Propositionen

I propositionen föreslås att till anslaget *B 2 Riksdagens förvaltningskostnader* anvisas ett ramanslag på 420,3 miljoner kronor för budgetåret 1999. För budgetåren 2000 och 2001 beräknas något högre anslag, 441 resp. 447,7 miljoner kronor, vilket motsvarar 433,2 miljoner kronor i 1999 års prisnivå.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, fastighetsförvaltning, internservice, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet. Investeringarna i den del som finansieras genom anslag beräknas minska från 120 miljoner år 1998 till 67 miljoner kronor. Investeringar på ytterligare 10 miljoner kronor gällande övernattningsbostäder till ledamöter avses finansieras genom utnyttjande av redan beslutade lån i Riksgäldskontoret. Enligt propositionen yrkar riksdagens förvaltningsstyrelse att riksdagen bemyndigar förvaltningsstyrelsen att för budgetåret 1999 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter till ett sammanlagt belopp av 28 600 000 kr.

Enligt förvaltningsstyrelsen har i budgetförslaget avsatts medel för ett nytt modernt lönesystem för att hantera riksdagsledamöternas arvoden, trakamenten och övriga ersättningar. På informationsområdet prioriteras utvecklingen av riksdagens webbtjänster på Internet med bl.a. digitala direktsändningar från kammardebatterna. Vidare föreslås ett 020-nummer till den automatiska telefoninformationen via Riksdagen direkt. Inom EU-upplysningen kommer under 1999 informationen om aktuella EU-frågor via Internet att vidareutvecklas. På data- och teknikområdet planeras fortsatta utbyggnader av infrastrukturen för datanätverk och kommunikation. Ombyggnaderna i kvarteren Aurora och Kvasten avseende övernattningsbostäder fortsätter planenligt. En modernisering av säkerhetssystemet påbörjas. Föregående års restriktiva hållning till anspråk på ökade personalresurser fullföljs. Etablerandet av ett budgetkontor inom utredningstjänsten fullföljs dock så att kontoret hösten 1999 består av fem kvalificerade utredare.

Riksdagens förvaltningskontors årsredovisning för verksamhetsåret 1997

Riksdagens förvaltningskontor lämnar årligen en berättelse över verksamheten under föregående verksamhetsår i enlighet med föreskrift i instruktionen för kontoret. I redogörelsen 1997/98:RFK1 har förvaltningskontoret lämnat en redovisning för verksamheten under verksamhetsåret 1997. I redogörelsen ges en översikt över verksamheten samt lämnas uppgifter om förvaltningskontorets organisation, ekonomi inklusive ekonomiadministration, personalredovisning och personaladministration, miljöarbetet i riksdagen, stödet till beslutsprocessen, stödet till riksdagens ledamöter, information till allmänheten samt det internationella parlamentariska samarbetet.

Riksdagens förvaltningskontor yrkar att riksdagen lägger årsredovisningen till handlingarna.

Motionerna

I motion 1998/99:K310 föreslår Maggi Mikaelsson m.fl. (v) att riksdagen uppdrar åt riksdagens förvaltningskontor att dels genomföra en omfattande miljöanpassning av den egna verksamheten (yrkande 1), dels upprätta en tidsplan och en strategi för miljöanpassning av riksdagen som bl.a. innehåller delmål för vad som skall vara uppnått under mandatperioden (yrkande 3). Enligt motionen har riksdagen tillsammans med Regeringskansliet en viktig symbolfunktion i den ekologiska omställningen av samhället. En lämplig åtgärd är att riksdagen låter miljöanpassa Riksdagshuset. Som exempel på åtgärder som bör vidtas med detta syfte är omställning av energisystemet, energisänkning av fastigheterna, inköp av miljömärkt el, installationer för förnybar energi, t.ex. värmepumpar och solfångare, vidare miljöanpassning av transporter, minskning av papperskonsumtionen samt konsekvent val av miljömärkta produkter vid upphandling.

I motion 1998/99:So227 föreslår Thomas Julin m.fl. (mp) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gratis eller subventionerad rökavvänjning (yrkande 6). Enligt motionärerna bör riksdagen föregå med gott exempel och aktivt arbeta för en rökfri riksdag, varför riksdagen som arbetsgivare bör erbjuda ledamöter och anställda gratis eller subventionerad rökavvänjning.

Miljöanpassning av riksdagens verksamhet m.m.

Utskottet har inhämtat följande information från Riksdagens förvaltningskontor angående miljöanpassning av riksdagens fastigheter och verksamheter m.m.

I riksdagens riktlinjer för ledamöters och tjänstemäns tjänsteresor finns en uppmaning att man skall beakta miljöaspekten vid val av färdmedel. Riksdagen köper in lågenergilampor och har budgeterat inköp av lampor med låg elektromagnetisk strålning. Vid byte av toalettstolar införs sådana med tvåstegsalternativ. I riksdagens transportpolicy ingår att bilar inköps som drivs med biobränsle eller som har en så låg bensinförbrukning som möjligt. Kontorsmöbler inköps från firmor som har en miljöpolicy, och miljökrav finns alltid med i anbudsförfaranden. Vid upphandlingen av kontorsapparater ställs alltid miljö- och energikrav. Den mesta av kontorsmaterielen är miljövänlig. Pappersförbrukningen är fortfarande hög, ca 260 kilo/person och år, men den minskar och kan minskas ytterligare. Förvaltningskontoret verkar för en miljöanpassning av riksdagens hus. Värmeåtervinning införs då ventilationsanläggningar byts ut. I samband med utbyggnad av kylanläggningen i Riksdagshuset östra utreds möjligheterna till värmeåtervinning och utnyttjande av frikyllning. Anbud kommer i slutet av 1998 att tas in på miljö-el. Under 1999 kommer delar av styr- och regleranläggningen att bytas ut mot en modern anläggning som ger bättre energioptimering.

Beträffande rökning skall enligt handlingsprogrammet för arbetsmiljön i riksdagsförvaltningen ledamöter och anställda erbjudas en rökfri arbetsmiljö. Rökning i gemensamma lokaler är endast tillåten i separata rökutrymmen. Ledamöter och anställda som vill sluta röka eller snusa kan få bidrag till

medicinska stödåtgärder, varvid förvaltningskontoret ersätter medicinska stödåtgärder med 60 % av kostnaden, högst 1 000 kr.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker det i propositionen föreslagna ramanslaget B 2 på 420,3 miljoner kronor för år 1999.

Utskottet tillstyrker att riksdagen lägger förvaltningskontorets årsredovisning till handlingarna.

I motion 1998/99:K310 (v) föreslås att riksdagen uppdrar till förvaltningskontoret att genomföra en omfattande miljöanpassning av den egna verksamheten (yrkande 1) samt upprättar en tidsplan och en strategi för miljöanpassning av riksdagen (yrkande 3). Utskottet finner utifrån den beskrivning som förvaltningskontoret lämnat att en miljöanpassning i den mening som motionärerna efterlyser är på god väg och att verksamheten sker i planerliga former. Utskottet utgår från att förvaltningskontoret följer upp och ytterligare utvecklar riksdagens miljöanpassning. Därmed får motionen anses besvarad varför den avstyrks.

I motion 1998/99:So227 yrkande 6 (mp) föreslås att riksdagen bör erbjuda ledamöter och anställda gratis eller subventionerad rökavvänjning. Som framgått av redogörelsen i denna del finns redan en möjlighet att få bidrag till medicinska stödåtgärder för rökare som vill sluta röka. Utskottet konstaterar att rökning utgör ett problem för personer som är allergiska eller överkänsliga mot tobaksrök och som regelbundet vistas i riksdagen. Riksdagens policy är att rökning i gemensamma lokaler endast är tillåten i separata rökutrymmen. Vidare är det inte förbjudet att röka i t.ex. eget arbetsrum men helst bör alla som röker utnyttja de särskilda rökrummen. Enligt utskottets mening bör förvaltningsstyrelsen uppmärksamt följa utvecklingen och därvid vara beredd att skärpa bestämmelserna om så bedöms nödvändigt. Med detta får motionen anses besvarad varför den avstyrks.

Riksdagens ombudsmän

Propositionen

I propositionen föreslås att till *Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen*, anslås 39 173 000 kr för budgetåret 1999. Vid beräkningen av anslaget har Riksdagens ombudsmän utgått från att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden, bl.a. avseende ärendemängden, inte kommer att inträffa.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag för Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen, för budgetåret 1999.

Regeringen m.m.

Inledning

Utgifterna för *Regeringen m.m.* avser främst anslaget till Regeringskansliet m.m. inklusive kommittéväsendet. (Utrikesdepartementets verksamhet redovisas under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell verksamhet i propositionen.) I verksamhetsområdet ingår även stöd till de politiska partierna, utgifter för allmänna val och Svensk författningssamling. För budgetåret 1999 föreslås ramanslag på sammanlagt 2 420,3 miljoner kronor.

Regeringskansliet m.m.

Propositionen

Från den 1 januari 1997 utgör Regeringskansliet en myndighet efter att tidigare ha omfattat 15 självständiga myndigheter. Regeringskansliet består f.n. av Statsrådsberedningen, 13 departement samt Regeringskansliets förvaltningsavdelning. (Efter valet i september 1998 har regeringen beslutat om en ny organisation av Regeringskansliet med färre departement. Denna förändring skall genomföras den 1 januari 1999.)

I september 1997 beslutade regeringen om inriktningen av det fortsatta förändrings- och förnyelsearbetet inom Regeringskansliet. I detta arbete ingår bl.a. att utveckla ledning och styrning, att stärka mål- och resultatstyrningen och att förbättra arbetsförutsättningarna för kommittéväsendet.

Enligt propositionen skall förändrings- och förnyelsearbetet i Regeringskansliet bedrivas med ännu större kraft under det kommande året, varvid lednings- och styrningsarbetet avses stå i fokus. Tonvikt skall läggas på en gemensam verksamhetsplanering och uppföljning. Vidare skall kvalitetssäkringsarbetet lyftas fram, och informationstekniken skall användas effektivare. En expertgrupp för EU-frågor skall bildas inom Regeringskansliet med anledning av förberedelserna för det svenska ordförandeskapet i EU under första halvåret år 2001.

Regeringen föreslår i propositionen en höjning av anslaget till Regeringskansliet m.m. för år 1999 med 250 miljoner kronor med hänvisning till de nyss redovisade satsningarna. För den totala anslagsramen föreslås för 1999 avsättas 2 179 419 kr avseende *anslaget C 1 Regeringskansliet m.m.*

De avsatta medlen avseende EU-ordförandeskapet avses användas för utgifter som kan uppstå inom hela Regeringskansliet. Utgifterna för försvarsattachéerna i Bryssel, som från den 1 januari 1999 kommer att förordnas som specialattachéer med Försvarsdepartementet som organisatorisk hemvist, redovisas fr.o.m. budgetåret 1999 under anslaget Regeringskansliet m.m. Detta anslag kommer även att täcka utgifterna för Millenniumkommitténs verksamhet.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen medger att anslaget *Regeringskansliet m.m.* får användas för att bekosta utgifter som tidigare tillgodosågs med medel från anslagen Extra utgifter (*yrkande 1*). Innebörden av förslaget är att regeringen bör ha möjlighet att från det aktuella anslaget ta i anspråk medel för begränsade ändamål som ursprungligen tillgodosågs från anslagen

Extra utgifter. Det kan i och för sig gälla ändamål som inte avser kostnader för Regeringskansliet men som hänger samman med verksamhet som bedrivs inom den sektor av samhällslivet som ett departements verksamhetsområde omfattar. Någon uppräknig av anslaget krävs inte för detta. Mot bakgrund av vad konstitutionsutskottet påtalade i sitt granskningsbetänkande 1997 (1996/97:KU25) avser regeringen att vid beredningen av regleringsbrev för nästa budgetår i varje särskilt fall noggrant pröva skälen för att anslagsmedel ställs till Regeringskansliets disposition.

Motionerna

I partimotion 1998/99:Fi210 hemställer Centerpartiet att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 1 i enlighet med vad i motionen anförs (yrkande 4). Av motionen framgår att partiet i förhållande till regeringens förslag vill sänka anslaget C 1 för år 1999 med 100 miljoner kronor och med 150 miljoner kronor för åren 2000 och 2001. Besparingen skall enligt partiets mening inte drabba de resurser som behöver avsättas för Sveriges ordförandeskap i EU år 2001.

I partimotion 1998/99:K294 (delvis) föreslår Miljöpartiet att anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. bör minskas med 100 miljoner kronor för budgetåren 2000 och 2001. Motivet för detta är att även regeringen enligt partiets mening måste åläggas budgetrestriktioner.

I motion 1998/99:K308 föreslår Ingvar Svensson m.fl. (kd) att den i propositionen föreslagna ramhöjningen avseende anslaget C 1 med 250 miljoner inte bör genomföras (yrkande 2). Den utveckling och anpassning av Regeringskansliet som regeringen eftersträvar i detta sammanhang kan enligt motionärerna mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare resurser tillförs. Förändrings- och förnyelsearbetet inom Regeringskansliet bör ha kostnadseffektivitet som mål.

I motion 1998/99:K310 föreslår Maggi Mikaelsson m.fl. (v) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en omfattande miljöanpassning av regeringens verksamhet bör genomföras (yrkande 2). Motionen anknyter i denna del till ett likartat förslag angående riksdagens verksamhet, som behandlas i avsnittet Riksdagens förvaltningskostnader, där exempel ges på åtgärder med den föreslagna inriktningen.

I motion 1998/99:K353 föreslår Owe Hellberg och Sten Lundström, båda (v), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om ett särskilt statsråd för bostadspolitiska frågor. Enligt motionärerna verkar regeringen inte ha tagit till sig problemen inom bostadspolitiken fullt ut. Ansvar för de bostadspolitiska frågorna har sålunda fördelats på flera departement i den organisation som skall gälla från den 1 januari 1999 och inget enskilt statsråd kommer att ha ett samlat ansvar för dessa frågor. Enligt motionärerna bör regeringen tillsätta ett statsråd med denna uppgift.

I statsförvaltningen arbetar för närvarande 66 myndigheter med att införa miljöledningssystem. Uppdraget bygger på de mål regeringen lagt fram i skrivelsen Ekologisk hållbarhet (1997:13). Målen är att skydda miljön, att använda energi- och andra naturresurser effektivt och att utnyttja förnybara resurser på ett hållbart sätt. Våren 1998 startade även samtliga departement, Statsrådsberedningen och Förvaltningsavdelningen inom Regeringskansliet med att införa miljöledningssystem. I ett första steg arbetar man med att ge personalen grundläggande kunskaper om miljö, ekologiskt hållbar utveckling, integration av miljöaspekter i den ordinarie verksamheten och miljöledningssystem. Vidare specialutbildas projektansvariga och andra nyckelpersoner i miljöledning och i hur man gör en miljöutredning. I ett andra steg som skall vara genomfört i april 1999 avser man att utifrån departementens miljöutredningar ta fram förslag till policy, mål och handlingsprogram för den interna verksamheten. I detta steg skall också Regeringskansliets externa verksamhet utredas från miljösynpunkt i det den påverkar miljön och resursanvändningen genom andra aktörers agerande. Beslut härom skall fattas i slutet av 1998.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att Regeringskansliet genomgår en omfattande förändrings- och förnyelseprocess med anledning av den omorganisation som genomfördes den 1 januari 1997. Även den aviserade omorganisation som skall äga rum vid kommande årsskifte får ses som ett led i denna process. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att utskottet studerar utvecklingen i Regeringskansliet närmare inom ramen för granskningsverksamheten.

Utskottet, som finner den föreslagna resursförstärkningen väl motiverad, tillstyrker regeringens förslag beträffande anslaget C 1. Motionerna 1998/99:Fi210 yrkande 4 (c), K294 delvis (mp) och K308 yrkande 2 (kd), som samtliga yrkar på minskningar av utgiftsramen, avstyrks mot denna bakgrund.

Utskottet tillstyrker också att riksdagen medger att anslaget C 1 får användas för att bekosta utgifter som tidigare tillgodosågs med medel från anslaget Extra utgifter (yrkande 1).

I motion K310 (v) yrkande 2 föreslås att regeringens verksamhet bör miljöanpassas. Som framgått av redovisningen i det föregående pågår ett omfattande arbete i Regeringskansliet med den inriktning som motionärerna efterlyser. Med detta får motionen anses besvarad, varför den avstyrks.

I motion K353 (v) föreslås att ett särskilt statsråd bör tillsättas med ansvar för bostadspolitiska frågor. Utskottet vill med anledning av motionen erinra om att det enligt 6 kap. 1 § regeringsformen tillkommer statsministern att tillsätta de övriga statsråd, som tillsammans med statsministern utgör regeringen och att regeringen enligt 7 kap. 1 § regeringsformen fördelar ärendena mellan departementen. Mot denna bakgrund bör riksdagen var ytterst återhållsam med att uttala sig eller på annat sätt söka påverka regeringen i fråga om hur den skall organisera sitt arbete. Motionen avstyrks.

Svensk författningssamling

Propositionen

Regeringen föreslår ett oförändrat anslag till *C 2 Svensk författningssamling om 1 011 000 kr* för år 1999 och samma belopp för åren 2000 och 2001.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del.

Allmänna val

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget *C 3 Allmänna val* för år 1999 skall uppgå till 100 miljoner kronor. Med hänvisning till det angelägna i att valdeltagandet i 1999 års val till EU-parlamentet blir högre än vid motsvarande val 1995 föreslår regeringen i tilläggsbudgeten för 1998 en anslagsförstärkning om 20 miljoner kronor för att stärka partiernas informationsinsatser inför det nämnda valet. Anslaget *C 3* dras med anledning av omprioriteringar 1999 inom utgiftsområdet engångsvis ned med 20 miljoner kronor jämfört med vad som tidigare beräknats. Denna engångsvisa neddragning täcks enligt regeringen av anslagssparandet. De 100 miljoner kronor som föreslås för anslaget *C 3* avser kostnader för valet till EU-parlamentet. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 5 resp. 15 miljoner kronor.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i denna del.

Stöd till politiska partier

Propositionen

Beroende på engångsvisa omprioriteringar år 1999 inom utgiftsområdet föreslår regeringen att anslaget sänks med 5,3 miljoner kronor. Anslagssparandet täcker den engångsvisa neddragningen. För 1999 föreslår regeringen att *anslaget C 4 Stöd till politiska partier* uppgår till 139 900 000 kr. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 145 200 000 kr respektive år.

Motionerna

I partimotion 1998/99:Fi211 föreslår Folkpartiet liberalerna att riksdagen anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställningen i bilaga 2 till motionen (yrkande 7 delvis). Av bilagan framgår att partiet vill minska regeringens förslag avseende anslaget *C 4* med 30 miljoner kronor.

I motion 1998/99:K341 föreslår Per Unckel m.fl. (m) att riksdagen för 1999 beslutar anslå 48 400 000 kr för utgiftsområde 1 anslag *C 4* i enlighet med vad som anförts i motionen. Förslaget innebär en minskning av rege-

ringens förslag i denna del med 91,5 miljoner kronor. För åren 2000 och 2001 föreslås en årlig besparing på 96,8 miljoner kronor, vilket innebär att anslaget ligger kvar på den föreslagna nivån för 1999. Enligt motionärerna bör partierna vara oberoende av alla särintressen och likaså oberoende av stöd från den offentliga sektorn. Partistödet har också enligt motionärerna konserverande effekter på partisystemet med betydande olägenheter för nya partier som försöker ta sig in i riksdagen. Mot bakgrund av tidigare krav på minskning av partistödet som partiet framfört föreslås nu att partistödet minskas till en tredjedel av det nuvarande.

Utskottets bedömning

Det offentliga ekonomiska stödet till de politiska partierna spelar enligt utskottets mening en viktig roll för partiernas möjlighet att bedriva sin verksamhet och utöva sin demokratiska roll i samhället. Enligt utskottets mening är det i detta sammanhang viktigt att det finns en stabilitet i anslagstilldelningen så att de politiska partierna kan överblicka och planera för åtminstone en mandatperiod i taget. Mot denna bakgrund finner utskottet propositionens förslag vad gäller anslaget C 4 Stöd till politiska partier väl avvägt. Motionerna Fi211 yrkande 7 delvis (fp) och K341 (m), som båda förespråkar ett minskat anslag, avstyrks.

Centrala myndigheter

Propositionen

Verksamhetsområdet omfattar Justitiekanslern, Datainspektionen och Saminget.

I propositionen föreslås att för *anslaget D 1 Justitiekanslern* anvisas 11 626 000 kr för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 11 882 000 respektive 12 096 000 kr. Av resultatredovisningen framgår att ärendebalansen hos JK har ökat med 92 % för budgetåret 1997, vilket enligt regeringen beror på dels en stadigvarande ökning av arbetsbelastningen, dels problem av övergående natur, bl.a. att en stor mängd ärenden av engångskaraktär som har samband med Sveriges anslutning till EU kommit in till JK under år 1997. Regeringen finner enligt propositionen det angeläget att ett arbete inleds syftande till att JK:s tillsynsuppgift får en bredare inriktning än för närvarande och att tillsynen mera tar sikte på rättsliga systemfrågor. Tillsynen bör i första hand inriktas på verksamhetsområden där det saknas ordinarie tillsynsorgan. Även frågor som rör flera myndighetssfärer skall omfattas av JK:s tillsyn. Enligt propositionen behöver JK tillföras medel för att kunna anställa ytterligare personal och ges ökade resurser för att kunna möta utvecklingen på IT-området. Regeringen föreslår därför att anslagsramen ökar med 2 miljoner kronor för perioden 1999–2001.

Regeringen föreslår att för *anslaget D 2 Datainspektionen* anvisas 30 309 000 kr för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget till 30 527 000 respektive 24 773 000 kr.

Riksdagen har våren 1998 antagit regeringens förslag till personuppgiftslag. Lagen har trätt i kraft den 24 oktober 1998. Enligt övergångsbestämmelserna gäller datalagen i fråga om behandling som påbörjats före ikraftträdandet till den 1 oktober 2001.

En viktig följd av den nya lagstiftningen är att Datainspektionens roll förändras från att ha varit inriktad på tillståndsgivning till att främst genom information och kontakter med dem som behandlar personuppgifter se till att lagens förutsättningar för att behandla personuppgifter är uppfyllda. En annan följd av lagstiftningen är att tillståndsverksamheten upphör till följd av att Datainspektionens verksamhet inte kommer att finansieras med avgifter som hittills varit fallet.

Regeringen bedömer att de dubbla system som Datainspektionen skall arbeta med under de kommande åren kräver ett resurstillskott om 6 miljoner kronor för åren 1999 och 2000 som förs över från anslaget A 2 Säkerhetspolisen inom utgiftsområde 4.

I propositionen föreslås också att *anslaget D 3 Sametinget* för år 1999 tillförs 13 661 000 kr. För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget vara oförändrat i fasta priser.

För år 1997 har Sametinget överskridit sin budget med 463 000 kr trots att riksdagen beslutat öka anslaget med 2 miljoner kronor att utbetalas detta år. RRV fick i maj 1997 i uppdrag att göra en bedömning av anslagstilldelningen till Sametinget i förhållande till de uppgifter tingen ålagts samt att analysera dess budgetunderlag för den kommande treårsperioden. Detta resulterade i en anslagsökning för 1998 med 2,5 miljoner kronor. Mot bakgrund av anslagsöverskridanden samt upprepade övertrasseringar av räntekontot avser regeringen att vidta åtgärder.

RRV har i sin revisionsrapport invänt mot att Sametinget överskridit anslaget med 463 000 kr. Med anledning härav har regeringen uppdragit åt RRV att värdera myndighetens ledning, styrning och uppföljning av verksamheten samt ekonomiadministration. Granskningen skall också ta upp för vilka ändamål Sametingets resurser har använts.

Uppdraget har redovisats i en rapport till regeringen den 4 november 1998 (RRV dnr 20-1998-1726). Av rapporten framgår att RRV bedömer att styrningen mot uppsatta mål är bristfällig och att oklara roller finns genom att ansvar och befogenheter inte klart definierats och kommit till uttryck i beslut, arbetsordning m.m. Även otillräcklig uppföljning av verksamheten samt brister i uppläggningsredovisningen gör att detta instrument inte fungerar på avsett sätt. Enligt RRV saknas också en väl genomtänkt och dokumenterad intern kontrollstruktur. RRV anser att Sametinget bör vidta åtgärder för att öka och kvalitetssäkra den ekonomiadministrativa standarden och rutinerna genom att skapa en god intern kontrollstruktur, upprätta ett program för kompetensutveckling, upprätta ett EA-nätverk samt att genomföra en sårbarhetsanalys.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag till anslag för Justitiekanslern, Datainspektionen och Sametinget för budgetåret 1999.

Mediefrågor

Inledning

För utgifterna inom verksamhetsområdet *Mediefrågor*, i vilket ingår anslagen till Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden, Presstöd, Stöd till radio- och kassettidningar, Radio- och TV-verket samt Granskningsnämnden för radio och TV, föreslår regeringen anslag för 1999 om sammanlagt 678,2 miljoner kronor.

Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar. De båda nämndernas förvaltningsuppgifter fullgörs av Presstödsnämndens kansli.

Propositionen

I propositionen föreslås att 4 601 000 kr anvisas till *anslaget E 1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden* för år 1999. Enligt utgiftsprognosen för år 1998 kommer anslagssparandet att uppgå till ca 2 miljoner kronor, vilket främst kan förklaras med att kostnaderna för de uppdrag som lagts ut på specialister varit lägre än vad som förutsågs. Tidigare anslagssparande avses användas för att bl.a. utveckla metoder för mätning av presstödet och taltidningsstödet effekter. Enligt propositionen minskar anslaget med 1 150 000 kr under år 1999, varav 750 000 kr är en tillfällig minskning under året till följd av anslagssparandet. Minskningen av anslaget påverkar inte verksamheten i dess nuvarande omfattning.

Motionen

I motion 1998/99:K340 hemställer Per Unckel m.fl. (m) att Presstödsnämnden avvecklas fr.o.m. budgetåret 2000 och att bevakningsuppgifter avseende ännu återstående lån m.m. övertas av Kammarkollegiet i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 3). Detta yrkande har samband med yrkande 2 i samma motion, enligt vilket presstödet föreslås avvecklas fr.o.m. budgetåret 2000; se närmare härom i avsnittet om presstöd (anslaget) nedan.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag om anslag till Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden för budgetåret 1999. Motion K340 yrkande 3, vars förslag om nedläggning av Presstödsnämnden avser budgetåret 2000, finns det inte anledning att nu ta ställning till, varför motionen avstyrks.

Presstödet (anslaget)

Propositionen

I propositionen föreslås att 531 579 000 kr anvisas till *anslaget E 2 Presstödet* för år 1999. För åren 2000 och 2001 beräknas ingen förändring av anslaget. Under åren 1997 och 1998 fördelas ett tillfälligt driftsstöd inom ramen för anslaget. Under 1997 utnyttjades anslagskrediten för att täcka kostnaderna för presstödet inklusive det tillfälliga driftsstödet. För 1998 har anslaget ökat med 12 miljoner kronor. Enligt utgiftsprognosen för 1998 kommer anslagskrediten att användas med ca 7 miljoner kronor till följd av utgifterna för det tillfälliga presstödet.

Motionerna

I motion 1998/99:K340 hemställer Per Unckel m.fl. (m) dels att riksdagen för år 1999 beslutar anslå 231 579 000 kr för anslaget E 2 Presstödet (yrkande 1), dels att presstödet avvecklas fr.o.m. budgetåret 2000 (yrkande 2). I motionen framhålls att regeringens inställning till presstödet grundas på en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar emellertid att stödet till stor del använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har anpassat sig efter och blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Enligt motionärerna behövs en reformering och en avveckling av presstödet. För att underlätta avvecklingen föreslås en förändring av reklamskatten och införande av en neutral tidningsmoms på 21 %. Presstödet bör enligt motionen avvecklas i två etapper. För år 1999 bör stödet skäras ned med 300 miljoner kronor och det resterande beloppet bör lyftas ur budgeten år 2000.

I partimotion 1998/99:Fi211 hemställer Folkpartiet liberalerna att riksdagen för år 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 enligt uppställningen i bilaga 2 (yrkande 7 delvis). Av bilagan framgår att partiet yrkar att anslaget E 2 Presstödet för år 1999 minskas med 350 miljoner kronor i förhållande till propositionens förslag.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelstildelning angående anslaget E 2 för 1999. Med hänvisning till presstödet stora betydelse för dagspressens mångfald och därmed villkoren för opinionsbildningen avstyrker utskottet motion K340 (m) yrkande 1 och Fi211 (fp) yrkande 7 delvis, vilka båda yrkar på en minskad medelstildelning. Utskottet delar inte motionens uppfattning att presstödet skall avvecklas fr.o.m. år 2000 och avstyrker motionen även i denna del (yrkande 2).

Förslag om regeländringar på sikt

Motionerna

I motion 1998/99:K284 föreslår Tuve Skånberg och Dan Kihlström, båda (kd), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge även politiskt obundna, kristna fådagarstidningar som Petrus och Sändaren presstödd (yrkande 1). I motionen hänvisas till riksdagens beslut med anledning av kulturpropositionen 1996/97, enligt vilken de nämnda tidningarna uteslöts från presstödd, i motsats till sådana kristna tidningar som var knutna till ett visst politiskt parti. Enligt motionärerna utgör den kostnad som är förenad med att låta politiskt obundna, kristna tidningar återfå presstödet endast drygt en procent av presstödet, varför finansieringen kan ske genom en omfördelning inom anslaget.

I motion 1998/99:K308 föreslår Ingvar Svensson m.fl. (kd) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av regelförändringar inom presstödsområdet för att genomföra besparingar (yrkande 1). Enligt motionen bör en sådan översyn av presstödet effekter som omnämns i propositionen ha kostnadseffektivitet som mål. Besparingar inom området genom regelförändringar bör kunna genomföras under mandatperioden.

I partimotion 1998/99:Kr274 föreslår Miljöpartiet att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av de nya presstödsreglerna och ett stöd till elektroniska dagstidningar (yrkande 57). Enligt motionen vill partiet utvärdera de nya reglerna för presstödd, enligt vilka vissa fådagarstidningar inte får presstödd. Motionärerna anser att sådana tidningar också måste kunna ges ut av ideella organisationer, folkrörelser, organisationer m.fl. I motionen föreslås också att frågan om förslag till ekonomiskt stöd till elektroniska medier bör utredas. Som skäl för detta anges i motionen att underlag saknas för att bedöma hur stora kostnaderna är för att distribuera elektroniska dagstidningar.

Bakgrund

I 1 kap. 6 § presstödsförordningen (1990:524, omtryckt 1996:1607) definieras vad som i förordningens mening skall anses vara en dagstidning och därmed berättigad till stöd. Av bestämmelsen framgår att med dagstidning avses en allmän nyhetstidning eller publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmänpolitisk opinionsbildning. Den skall normalt komma ut med minst ett nummer per vecka och ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska samt i huvudsak distribueras inom landet. Den skall vidare utkomma under eget namn och dess egna redaktionella innehåll skall utgöra minst 51 % av dess totala redaktionella innehåll. Med dagstidning avses *inte* (kursiverat här) en tidning som normalt kommer ut med ett eller två nummer per vecka och vars redaktionella innehåll till övervägande del är inriktat på avgränsade intresseområden eller delar av samhället såsom näringsliv och affärsverksamhet, konsumentpolitik, miljöfrågor, idrott, friluftsliv eller frågor med anknytning till kyrkoliv eller religion.

I samband med behandlingen av kulturpropositionens förslag till förändringar av dagstidningsbegreppet (prop. 1996/97:3) avstyrkte konstitutionsutskottet 1996 motioner med samma syfte som de nu aktuella motionerna K284 (kd) och Kr274 (mp) i här aktuell del (bet. 1996/97:KU1). Utskottet hade inga invändningar mot propositionens förslag att lågfrekventa tidningar, vilkas innehåll till övervägande del riktar sig mot avgränsade intresseområden eller delar av samhället, inte skall räknas som dagstidningar. Utskottet konstaterade dels att endast ett fåtal tidningar skulle komma att drabbas av regeländringen, dels att dessa genom att bredda sitt innehåll har en möjlighet att åter kvalificera sig för presstöd efter prövning i Presstödsnämnden. I sitt betänkande 1997/98:KU1 vidhöll utskottet sin uppfattning och avstyrkte en motion som yrkade på en ändring av reglerna med samma innebörd som de nu aktuella motionerna förespråkar.

Genom ett initiativ av konstitutionsutskottet hösten 1996 fick Presstödsnämnden möjlighet att jämka stödet till elektroniska tidningar, s.k. IT-tidningar. Ändringen i presstödsförordningen innebär att enligt 2 kap. 11 a § får driftsstödet för elektroniskt distribuerade dagstidningar jämkas om det är skäligt med hänsyn till kostnaderna för produktion och distribution. Eftersom elektroniska tidningar kan distribueras till avsevärt lägre kostnader än tidningar som trycks på papper fanns det enligt utskottets mening risk för att det skulle komma att utgå ett oskäligt högt driftsstöd till en elektronisk tidning som bedömts vara en dagstidning (bet. 1996/97:KU1 s. 30). Konstitutionsutskottet avstyrkte i sitt betänkande 1997/98:KU1 en motion som i huvudsak överensstämmer med motion 1998/99:Kr274 (mp) i här aktuell del. Utskottet såg inget skäl att med hänsyn till den korta tid som förflutit sedan den nya bestämmelsen trätt i kraft utreda frågan om presstöd till elektroniska medier.

Utskottets bedömning

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning beträffande bestämmelserna om vad som skall anses vara en dagstidning som har rätt att uppbära ekonomiskt stöd enligt presstödsförordningen. Motionerna K284 yrkande 1 (kd) och Kr274 yrkande 57 delvis (mp) avstyrks.

Beträffande motion K308 (kd) yrkande 1 anser utskottet att det finns skäl att avvakta den pågående analysen avseende presstödetts effekter framför allt på den regionala marknaden, innan ett eventuellt initiativ tas beträffande frågan om förändringar av presstödetts inriktning m.m. Motionen avstyrks.

Vad gäller motion Kr274 yrkande 57 delvis (mp) i vad avser utredning av frågan om ekonomiskt stöd till IT-tidningar anser utskottet att frågan saknar omedelbart intresse, eftersom någon ansökan om stöd från en sådan tidning ännu inte inlämnats till Presstödsnämnden enligt vad utskottet inhämtat från nämnden. Motionen avstyrks.

Stöd till radio- och kassettidningar

Propositionen

I propositionen framhålls att mångfalden i landet är god vad gäller utgivningen av taltidningar men att omkring hälften av alla dagstidningar saknar taltidning. Taltidningsnämnden har genom olika åtgärder inom ramen för anslaget ökat resurserna för att starta utgivning av taltidningar, vilket skapar förutsättningar för en ytterligare ökad mångfald. Under 1998 har nämnden redovisat ett uppdrag avseende en översyn av principerna för ersättning till taltidningsföretagen. Nämnden har därvid föreslagit att ett schablonbelopp införs för företag som är likvärdiga med avseende på t.ex. utgivningsfrekvens och utgivningsort. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

Regeringen föreslår i propositionen att *anslaget E 3 Stöd till radio- och kassettidningar* anvisas 127 300 000 kr för år 1999. Beräkningen av anslaget har utgått från det befintliga antalet stödberättigade tidningar och att några ytterligare taltidningar kan starta inom ramen för anslaget.

Motionen

I motion 1998/99:K284 föreslår Tuve Skånberg och Dan Kihlström, båda (kd), att taltidningsstöd bör ges även till kristna tidningar som inte får presstöd (yrkande 2). Motionärerna anför i denna del av motionen att stödet till taltidningar är utformat så att stöd ges endast till tidningar som får presstöd och att alla fådagarstidningar som inte får presstöd också blir utan taltidningsstöd. Tidningar som arbetar med speciell bevakning av livsåskådning, religion, kyrka, tro och sociala frågor i samhället bör enligt motionen få tillgång till taltidningsstödet för att även de funktionshindrade skall ha tillgång till tidningar med dessa ämnesval. Dessa ämnesområden bevakas enligt motionärerna mycket sparsamt om alls av lokala och regionala tidningar.

Bakgrund

I förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar definieras dagstidning på samma sätt som i presstödsförordningen, vilket innebär att taltidningsstöd inte kan utgå till tidningar som inte anses som dagstidningar i presstödsförordningens mening (se ovan under avsnittet Förslag om regeländringar på sikt).

Konstitutionsutskottet avstyrkte år 1997 motioner med i huvudsak samma innehåll som motion 1998/99:K284 (kd) yrkande 2. Utskottet vidhöll sin inställning beträffande dagstidningsbegreppet och såg inget skäl att införa en annan definition av detta begrepp i förordningen om stöd till radio- och kassettidningar (1997/98:KU1 s. 33).

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag till medelsanvisning avseende Stöd till radio- och kassettidningar för budgetåret 1999. Med hänvisning till

vad utskottet tidigare anfört i fråga om definitionen av en dagstidning i här aktuellt avseende avstyrks motion K284 yrkande 2 (kd).

Radio- och TV-verket

Propositionen

Radio- och TV-verket har huvudsakligen till uppgift att besluta i frågor om tillstånd, avgifter och registrering som rör ljudradio- och televisionssändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller annan myndighet.

I propositionen föreslås att *anslaget E 4 Radio- och TV-verket* anvisas 7 631 000 kr för år 1999. Regeringen föreslår att verkets anslag minskas tillfälligt med 550 000 kr och att anslagsnivån återställs år 2000.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker propositionens förslag i denna del.

Granskningsnämnden för radio och TV

Propositionen

I propositionen föreslås att *anslaget E 5 Granskningsnämnden för radio och TV* anvisas 7 069 000 kr för år 1999. Reformeringen av närradion innebär att Granskningsnämnden för radio och TV skall öka resursinsatsen bl.a. vad gäller granskning av närradions sändningar. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 350 000 kr.

Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis genom att medel från rundradiokontot tillförs statsbudgetens inkomstsida. Från rundradiokontot bör enligt propositionen nämnden anvisas 4 807 000 kr för år 1999.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag avseende medelsanvisning för Granskningsnämnden för radio och TV för budgetåret 1999. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag att 4 807 000 kr tillförs statsbudgetens inkomstsida från rundradiokontot som bidrag till finansieringen av Granskningsnämndens för radio och TV verksamhet år 1999.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse* att riksdagen
 - a) medger att anslaget Regeringskansliet m.m. får användas för utgifter som ursprungligen tillgodosågs från anslaget Extra utgifter,

b) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK2 antar dels utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter såvitt avser 1 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 4 § och 13 kap. 3 §, dels utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet,

c) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del, med bifall till motion 1998/99:K5 yrkande 2 delvis samt med avslag på motionerna 1998/99:K4 och 1998/99:K5 yrkande 1 delvis antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om riksdagsledamöternas arvode,

d) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del och med avslag på motion 1998/99:K5 yrkande 1 delvis antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter såvitt avser 6 kap. 1 §,

e) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK2 och 1998/99:RFK3 och med bifall till motion 1998/99:K5 yrkande 2 delvis antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter, i den mån det inte omfattas av utskottets hemställan i 1 b) och 1 d),

f) godkänner vad utskottet föreslår om medelstillelning från rundradiokontot till Granskningsnämnden för radio och TV för år 1999 på 4 807 000 kr som nämnden har att redovisa på statsbudgetens inkomstsida,

g) med bifall till proposition 1998/99:1 i denna del för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt bilaga 1,

h) avslår motionerna 1998/99:K294 delvis, 1998/99:K308 yrkande 2, 1998/99:K340 yrkande 1, 1998/99:K341, 1998/99:Fi210 yrkande 4 och 1998/99:Fi211 yrkande 7,

res. 1 (mp)

res. 2 (v)

res. 3 (c)

2. beträffande *lånebemyndigande*

att riksdagen bemyndigar Riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 1999 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter till ett sammanlagt belopp av 28 600 000 kr,

3. beträffande *revision av Kungliga hov- och slottsstaten*

att riksdagen som sin mening ger dels regeringen, dels Riksdagens revisorer till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *Riksdagens arvodesnämnd*

att riksdagen med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd,

5. beträffande *framtida finansiering av arvodeshöjning*
att riksdagen som sin mening ger Riksdagens förvaltningskontor till känna vad utskottet anfört,

6. beträffande *politikernas pensionsförmåner m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K240,

7. beträffande *regler för ålderspension för riksdagens ledamöter*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K258,

8. beträffande beräkning av anslaget B 1 Riksdagens ledamöter och partier för år 2000 och 2001
att riksdagen avslår motion 1998/99:K294 delvis,

9. beträffande *Riksdagens förvaltningskontors årsredovisning för verksamheten 1997*
att riksdagen lägger skrivelsen 1997/98:RFK1 till handlingarna,

10. beträffande *miljöanpassning av riksdagens verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K310 yrkandena 1 och 3,

11. beträffande *rökavvänjning för riksdagens ledamöter och anställda m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So227 yrkande 6,

res. 4 (mp)

12. beträffande *beräkning av anslaget C 1 Regeringskansliet m.m. för åren 2000 och 2001*

att riksdagen avslår motion 1998/99:K294 delvis,

13. beträffande *miljöanpassning av regeringens verksamhet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K310 yrkande 2,

14. beträffande *tillsättande av ett statsråd med ansvar för bostads- politiska frågor*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K353,

15. beträffande *nedläggning av Presstödsnämnden*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K340 yrkande 3,

16. beträffande *avveckling av presstödet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K340 yrkande 2,

17. beträffande *bestämmelserna om rätt för en dagstidning att uppbära ekonomiskt stöd enligt presstödsförordningen*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:K284 yrkande 1 och 1998/99:Kr274 yrkande 57 delvis,

18. beträffande *förändringar av presstödet inriktning m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K308 yrkande 1,

res. 5 (kd)

19. beträffande *utredning av frågan om ekonomiskt stöd till IT-tidningar*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr274 yrkande 57 delvis,

res. 6 (mp)

20. beträffande *definitionen av en dagstidning m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:K284 yrkande 2.

Stockholm den 1 december 1998

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Mats Berglind (s), Kerstin Kristiansson (s), Tommy Waidelich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Per-Samuel Nisser (m) och Pär-Axel Sahlberg (s).

Reservationer

1. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)

Per Lager (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med ”Principiellt delar utskottet” och slutar på s. 14 med ”förvaltningskontoret till känna” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det aktuella förslaget 1998/99:RFK3 som framhålls i motion 1998/99:K4 ett ologiskt och dåligt förslag därigenom att det underkänner systemet med en arvodesnämnd genom att föreslå att riksdagen själv skall fatta beslut om en betydande arvodeshöjning samtidigt som arvodesnämnden föreslås vara kvar. Riksdagens beslut i början av 1990-talet, då ökningen av arvodesnivån hölls tillbaka, var ett medvetet beslut av riksdagen och medförde därför ingen eftersläpning. Enligt utskottets mening finns det två möjliga vägar för att bestämma riksdagsledamöternas arvoden i framtiden: antingen får arvodesnämnden fortsätta sitt arbete utan inblandning från riksdagen eller så avskaffas nämnden och ett nytt system införs där arvodet bestäms från den allmänna löneökningen eller någon annan jämförbar grupp. Mot denna bakgrund anser utskottet att det föreliggande förslaget inte kan ligga till grund för lagstiftning med syftet att engångsvis höja arvodet kraftigt. Utskottet avstyrker i likhet med vad som föreslås i motion K4 förslaget 1998/99:RFK i sin helhet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse* att riksdagen

a) = utskottet

b) = utskottet

c) med bifall till motion 1998/99:K4 avslår Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del och motionerna 1998/99:K5 yrkande 1 delvis och yrkande 2 delvis,

d) avslår dels Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del, dels motion 1998/99:K5 yrkande 1 delvis,

e) dels med bifall till Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK2 antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter i den mån det inte omfattas av utskottets hemställan i 1 b), dels avslår Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 och motion 1998/99:K5 yrkande 2 delvis i den mån det inte omfattas av utskottets hemställan i 1 d),

f) = utskottet

g) = utskottet

h) = utskottet

2. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)

Kenneth Kvist och Mats Einarsson, båda (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "I förslaget ingår också" och slutar med "arvodet bör höjas med motsvarande belopp" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör den nuvarande nivån på ersättningarna i stort sett bibehållas. Systemet med kostnadsersättning bör dock avskaffas, eftersom de nya reglerna för reseersättning och den tekniska utrustningen som numera ställs kostnadsfritt till ledamöternas förfogande medför att det inte längre föreligger några tunga skäl för kostnadsersättningen. Dessutom skulle enligt utskottets mening en enhetlig arvodering utan kostnadsersättning i viss mån kunna motverka olikheterna i skattemyndigheternas bedömning av kostnadsersättningen. Mot denna bakgrund bör enligt utskottets mening förslaget om en sänkning av kostnadsersättningen med 2 000 kr och ett överförande av detta belopp till arvodet avvisas. Utskottet avstyrker förslaget i denna del. I stället bör, som föreslås i motion 1998/99:K5 yrkande 1, kostnadsersättningen avskaffas och arvodet höjas med motsvarande belopp. Riksdagens förvaltningskontor bör återkomma med ett förslag till lagteknisk bearbetning av ersättningslagen där konsekvenserna i övrigt av borttagandet av kostnadsersättningen anges.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse* att riksdagen

a) = utskottet

b) = utskottet

c) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del, med bifall till motion 1998/99:K5 yrkande 1 delvis och yrkande 2 delvis samt med avslag på motion 1998/99:K4 antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om riksdagsledamöternas arvode med den ändringen att "36 000" utbyts mot "35 760",

d) med anledning av Riksdagens förvaltningskontors förslag 1998/99:RFK3 i denna del och med bifall till motion 1998/99:K5 yrkande 1 delvis antar utskottets i bilaga 2 intagna förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter såvitt avser 6 kap. 1 § med den ändringen att första stycket utgår,

e) = utskottet

f) som sin mening ger Riksdagens förvaltningskontor till känna vad utskottet anfört om en lagteknisk bearbetning av lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter,

g) = utskottet f)

h) = utskottet g)

i) = utskottet h)

3. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)

Åsa Torstensson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet som finner" och slutar med "avstyrks mot denna bakgrund" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är den i propositionen föreslagna ökningen om 250 miljoner kronor omotiverat hög. Som föreslås i motion 1998/99:Fi210 yrkande 4 bör det föreslagna tillskottet under 1999 minskas med 100 miljoner kronor. Under de följande åren 2000 och 2001 bör minskningen vara 150 miljoner kronor. Enligt utskottets mening bör besparingen kunna genomföras utan att den drabbar de resurser som behöver avsättas för Sveriges ordförandeskap i EU.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse*
att riksdagen

a) = utskottet

b) = utskottet

c) = utskottet

d) = utskottet

e) = utskottet

f) = utskottet

g) med anledning av regeringens förslag i denna del och med bifall till motion 1998/99:Fi210 yrkande 4 anvisar anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för budgetåret 1999 enligt den som "Reservation 3" betecknade uppställningen i bilaga 1,

h) avslår motionerna 1998/99:K294 delvis, 1998/99:K308 yrkande 2, 1998/99:K340 yrkande 1, 1998/99:K341 och Fi211 yrkande 7.

4. Rökavvänjning för riksdagens ledamöter och anställda m.m. (mom. 11)

Per Lager (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "I motion 1998/99:So227 yrkande 6" och slutar med "varför den avstyrks" bort ha följande lydelse:

I motion 1998/99:So227 yrkande 6 (mp) — = utskottet — utnyttja de särskilda rökrummen. Utskottet konstaterar att denna ordning innebär att t.ex. ledamöter med allergi- eller överkänslighetsbesvär hindras att utföra sitt arbete på samma villkor som besvärsfria kollegor. Därför bör hinder av detta slag tas bort. Ett arbetsrum måste enligt utskottets mening betraktas som ett allmänt utrymme med avseende på tillgängligheten. Den policy som för närvarande gäller beträffande rökning i riksdagens lokaler bör ändras, eftersom den inte stämmer överens med aktuell kunskap om passiv rökning och allergier. Riksdagen bör vara en föregångare i detta hänseende. Detta bör riksdagen som sin mening ge förvaltningskontoret till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *rökavvänjning för riksdagens ledamöter och anställda m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So227 yrkande 6 som sin mening ger Riksdagens förvaltningskontor till känna vad utskottet anfört.

5. Förändringar av presstödet inriktning m.m. (mom. 18)

Ingvar Svensson och Björn von der Esch, båda (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Beträffande motion K308 (kd)" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framförs i motion 1998/99:K308 yrkande 1 bör en översyn av presstödet effekter som omnämns i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) ha kostnadseffektivitet som mål. Därför bör enligt utskottets mening besparingar inom området genom regelförändringar kunna genomföras under mandatperioden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *förändringar av presstödet inriktning m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:K308 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

6. Utredning av frågan om ekonomiskt stöd till IT-tidningar (mom. 19)

Per Lager (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Vad gäller motion Kr274 yrkande 57 delvis" och slutar med "Motionen avstyrks" bort ha följande lydelse:

Som framförs i motion 1998/99:Kr274 yrkande 57 delvis bör ett stöd till de elektroniska dagstidningarna utredas. Ett skäl till detta är att underlag saknas för att bedöma hur stora kostnaderna är för att distribuera elektroniska dagstidningar. Detta bör enligt utskottets mening riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *utredning av frågan om ekonomiskt stöd till IT-tidningar*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Kr274 yrkande 57 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Per Unckel, Jerry Martinger, Nils Fredrik Aurelius och Per-Samuel Nisser, samtliga (m) anför:

I riksdagen finns en majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister för förslagen i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) beträffande ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningar av statens inkomster avseende år 1999 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslagen om preliminära utgiftstak för åren 2000 och 2001.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vårt förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Massarbetslösheten kan steg för steg pressas tillbaka samtidigt som den sociala tryggheten också i andra bemärkelser kan öka genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma

insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

För budgetåret 1999 förordar vi i kommittémotionen 1998/99:K341 beträffande anslaget C 4 Stöd till politiska partier att riksdagen anslår 48 400 000 kr för år 1999. Det innebär i förhållande till regeringens förslag en neddragning med 91 500 000 kr för år 1999. Vi förordar att denna nivå bibehålls även under åren 2000 och 2001, vilket innebär en årlig besparing under dessa år i förhållande till regeringens förslag på 96 800 000 kr. Vårt motiv för dessa förslag är att partierna enligt vår mening inte bör vara beroende av vare sig särintressen eller stöd från den offentliga sektorn. Enligt vår mening har partistödet också konserverande effekter på partisystemet med betydande olägenheter för nya partier som försöker ta sig in i riksdagen.

I kommittémotionen 1998/99:K340 angående presstödet föreslår vi dels att riksdagen för år 1999 beslutar anslå 231 579 kr för anslaget E 2 Presstödet (yrkande 1), dels att presstödet avvecklas fr.o.m. budgetåret 2000 (yrkande 2). Som en konsekvens av att presstödet avvecklas föreslår vi att Presstödsnämnden avvecklas vid samma tillfälle och att Kammarkollegiet övertar återstående bevakningsuppgifter från nämnden (yrkande 3). I motionen konstaterar vi att regeringen har en överdriven tilltro till presstödet positiva effekter på mångfalden, det fria ordet och opinionsbildningen. Erfarenheterna hittills visar emellertid att stödet till stor del har använts för att täcka tidningarnas löpande utgifter i stället för till nödvändiga rationaliseringar. Tidningarna har enligt vår mening blivit beroende av presstödet i stället för att åtgärda de ekonomiska problemen. Vi anser att det behövs en reformering och en avveckling av presstödet. För att underlätta avvecklingen föreslår vi en förändring av reklamskatten och införande av en neutral tidningsmoms på 21 %. Presstödet bör enligt vår mening avvecklas i två etapper så att det för år 1999 skärs ned med 300 miljoner kronor och att det resterande beloppet lyfts ur statsbudgeten år 2000.

2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Ingvar Svensson och Björn von der Esch, båda (kd), anför:

Det budgetförslag som Kristdemokraterna presenterat i partimotioner och kommittémotioner bygger på en helhet. Genom det majoritetsbeslut som finns kring ramarna i budgeten för 1999 kan denna helhet inte uppnås. Vi deltar därför inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

När det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse har vi i kommittémotionen 1998/99:K308 föreslagit att den ramhöjning som regeringen föreslår beträffande anslaget C 1 Regeringskansliet inte bör genomföras. Vi anser att utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet

mycket väl kan ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan att ytterligare resurser tillförs. Förändrings- och förnyelsearbetet bör ha kostnadseffektivitet som mål. Vi anser att t.ex. den utvecklade informationstekniken borde leda till tidsbesparingar i de administrativa rutinerna.

3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Helena Bargholtz (fp) anför:

Folkpartiet liberalernas förslag till budget för 1999 innebär i sina huvuddrag sänkta skatter för fler jobb genom ökat företagande och höjd tillväxt med utgiftsökningar framför allt när det gäller vård och omsorg men även för utbildning, bistånd, miljö och rättsäkerhet (för en utförligare redovisning se reservationerna nr 1, 29 och 34 i bet. 1997/98:FiU1). Vårt förslag till utgiftsram för utgiftsområde 1 – som var 380 miljoner kronor mindre än Socialdemokraternas och Centerpartiets förslag – har emellertid inte tillstyrkts i budgetprocessens första steg. Då Folkpartiets budgetförslag är en helhet är det i detta andra steg i budgetprocessen inte meningsfullt att fullfölja våra anslagsyrkanden.

4. Miljöanpassning av riksdagens verksamhet

Per Lager (mp) anför:

Under avsnittet Riksdagens förvaltningskostnader (anslaget B 2) behandlas frågan om en miljöanpassning av riksdagens verksamhet med anledningen av en motion från Vänsterpartiet (motion 1998/99:K310), enligt vilken riksdagen föreslås uppdras åt Riksdagens förvaltningskontor att genomföra en omfattande miljöanpassning av den egna verksamheten och att upprätta en tidsplan och en strategi för miljöanpassning för riksdagen.

I betänkandet lämnas en redogörelse från förvaltningskontoret för vilka åtgärder som vidtagits och planeras med inriktning på en miljöanpassning av riksdagens fastigheter och verksamheten m.m. På basis av denna redovisning konstaterar utskottet som svar på motionen att en miljöanpassning i den mening motionärerna efterlyst är på god väg och att verksamheten sker i planliga former. Utskottet utgår från att förvaltningskontoret följer upp och ytterligare utvecklar miljöanpassningen.

Miljöpartiet instämmer med eftertryck i utskottets bedömning och vill därutöver betona att ansträngningarna bör fortsätta i så hög takt som möjligt.

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

1998/99:KU1
Bilaga 1

1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har avgivit särskilda yttranden.

Verksamhetsområde Anslag	Utskottets förslag	Avvikelse i förhållande till utskottets förslag Res. 3 (c)
A Statschefen		
1 Kungliga hov- och slotsstaten (<i>ram</i>)	77 125	
B Riksdagen och dess ombudsmän		
1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. (<i>ram</i>)	489 000	
2 Riksdagens förvaltningskostnader (<i>ram</i>)	420 300	
3 Riksdagens ombudsmän, Justitieombuds- männen (<i>ram</i>)	39 173	
C Regeringen m.m.		
1 Regeringskansliet m.m. (<i>ram</i>)	2 179 419	-100 000
2 Svensk författningssamling (<i>ram</i>)	1 011	
3 Allmänna val (<i>ram</i>)	100 000	
4 Stöd till politiska partier (<i>ram</i>)	139 900	
D Centrala myndigheter		
1 Justitiekanslern (<i>ram</i>)	11 626	
2 Datainspektionen (<i>ram</i>)	30 309	
3 Sametinget (<i>ram</i>)	13 661	
E Mediefrågor		
1 Presstödsnämnden och Taltidningsnäm- nden (<i>ram</i>)	4 601	
2 Presstöd (<i>ram</i>)	531 579	
3 Stöd till radio- och kassettidningar (<i>ram</i>)	127 300	
4 Radio- och TV-verket (<i>ram</i>)	7 631	
5 Granskningsnämnden för radio och TV (<i>ram</i>)	7 069	
Summa för utgiftsområdet	4 179 704	-100 000

1. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter att 1 kap. 1 och 2 §§, 3 kap. 4 §, 6 kap. 1 § samt 13 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***1 kap.**1 §¹

En riksdagsledamot är berättigad till ekonomiska förmåner enligt denna lag. *Förmånerna utgår inte för tid då ledamoten är statsråd eller för tid då ledamoten av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. beviljats ledighet under minst en månad i följd.*

För ersättare för talmannen eller ett statsråd gäller samma bestämmelser som för ledamot.

För ersättare för annan ledamot än talmannen eller ett statsråd gäller endast 3–6 kap. och 15 kap.

I den mån någon samtidigt är ledamot av riksdagen och företrädare i Europaparlamentet föreligger inte rätt till förmåner enligt denna lag. Rätten till förmåner i sådant fall regleras i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.

En riksdagsledamot är berättigad till ekonomiska förmåner enligt denna lag. *Om ledamoten har beviljats ledighet under minst en månad i följd, lämnas förmånerna för ledighetstiden endast om skälet är offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom eller annat förhållande som omfattas av bestämmelserna om rätt till ledighet för arbetstagare hos riksdagen.*

Förmånerna lämnas inte för tid då en ledamot är statsråd eller statssekreterare.

För ersättare gäller, om inte annat sägs i denna lag, samma bestämmelser som för ledamot.

2 §

Bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. tillämpas från och med den dag då ledamoten tar plats i riksdagen till och med *utgången av den månad* då uppdraget att vara ledamot upphör.

För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd tillämpas 3-6 kap. och 15 kap. endast för

Bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. tillämpas från och med den dag då ledamoten tar plats i riksdagen till och med *30 dagar efter det att uppdraget* att vara ledamot upphör.

För den som ersätter annan ledamot än talmannen eller ett statsråd *eller en statssekreterare* tillämpas 3–6 kap.

¹ Senaste lydelse 1996:305.

den tid uppdraget omfattar.

och 15 kap. endast för den tid som ersättaren enligt bevis från riksdagen skall fullgöra uppdraget. Om uppdraget upphör tidigare tillämpas 3–6 kap. och 15 kap. till och med 30 dagar efter den dag uppdraget upphör, dock längst till och med den dag som anges i beviset.

Om särskilda skäl föreligger får riksdagens förvaltningskontor besluta att bestämmelserna i 3–6 kap. och 15 kap. 2 § helt eller delvis skall tillämpas för ersättare även för tid utöver den tid uppdraget omfattar.

3 kap.
4 §²

Om en ledamot är ledig från sitt uppdrag på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet och tilläggsarvodet i enlighet med bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet och tilläggsarvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode skall arvodet minskas med ett belopp som motsvarar uppburen föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning.

Om en ledamot får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får arvode och tilläggsarvode skall arvodet och tilläggsarvodet minskas i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.

² Senaste lydelse 1997:1067.

6 kap.1 §³

En ledamot är berättigad till kostnadsersättning. Kostnadsersättningen för månad utgör 15 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

En ledamot är berättigad till kostnadsersättning. Kostnadsersättningen för månad utgör 9,5 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vice talmännen är berättigade till extra kostnadsersättning för månad med 5 procent av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring.

13 kap3 §⁴

För den som varit ledamot kortare sammanhängande tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagen efter en sammanhängande tid av minst sex hela år gäller inkomstgarantin

1. i två år om ledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i fem år om ledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om ledamoten uppnått 50 års ålder.

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid där-efter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och tillämpas vad gäller ersättare från och med den 3 oktober 1994 och i övrigt från och med den 5 oktober 1998. Bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 6 kap. 1 § och 13 kap. 3 § i sin nya lydelse tillämpas dock från och med den 1 januari 1999.

³ Senaste lydelse 1996:296.

⁴ Senaste lydelse 1996:305.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet att 1 kap. 1 §, 2 kap. 4 § samt 9 kap. 3 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

En företrädare i Europaparlamentet har rätt till förmåner enligt denna lag. *Förmånerna lämnas inte för tid då företrädaren av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. är frånvarande från Europaparlamentet eller beviljats ledighet under minst en månad i följd.*

En företrädare i Europaparlamentet har rätt till förmåner enligt denna lag. *Om företrädaren är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet under minst en månad i följd, lämnas förmånerna för denna tid endast om skälet är offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom eller annat förhållande som omfattas av bestämmelserna om rätt till ledighet för arbetstagare hos riksdagen.*

Rätt till egenpensionsförmåner, kompletterande efterlevandepension, inkomstgaranti och efterlevandeskydd enligt bestämmelserna i 3–9 kap. har även den som är eller har varit både företrädare i Europaparlamentet och ledamot i riksdagen.

2 kap.

4 §

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet under mer än femton dagar i följd av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn m.fl. görs avdrag från arvodet med två tredjedelar från och med den sextonde dagen.

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet under mer än femton dagar i följd av annat skäl än offentligt uppdrag, militärtjänstgöring, sjukdom, vård av barn eller annat förhållande som omfattas av bestämmelserna om rätt till ledighet för arbetstagare hos riksdagen görs avdrag från arvodet med två tredjedelar från och med den sextonde dagen.

Om en företrädare är frånvarande eller har beviljats ledighet från sitt uppdrag i Europaparlamentet på grund av sjukdom, görs avdrag för samma tid från arvodet i enlighet med de bestämmelser om sjukavdrag som gäller för arbetstagare hos riksdagen. Avdraget skall dock beräknas på grundval av arvodet delat med antalet kalenderdagar i månaden.

Om en företrädare får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas *med ett belopp som motsvarar föräldrapenningen eller den tillfälliga föräldrapenningen.*

Om en företrädare får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning och för samma tid får företrädararvode skall arvodet minskas *i enlighet med de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos riksdagen.*

9 kap.

3 §

För den som varit företrädare eller riksdagsledamot kortare sammanlagd sammanhängande tid än sex hela år gäller inkomstgarantin ett år.

För den företrädare eller riksdagsledamot som lämnar Europaparlamentet eller riksdagen efter en sammanlagd sammanhängande tid av minst sex hela år i Europaparlamentet och i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i två år om företrädaren eller riksdagsledamoten inte uppnått 40 års ålder,
2. i fem år om företrädaren eller riksdagsledamoten uppnått 40 men inte 50 års ålder,
3. till ingången av den månad då företrädaren eller riksdagsledamoten fyller 65 år om han eller hon uppnått 50 års ålder.

För de första fem åren skall inkomstgarantin jämföras med inkomst av anställning och för tid därefter skall inkomstgarantin jämföras med pension.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

3. Förslag till lag om riksdagsledamöternas arvode

1998/99:KU1
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs följande.

Arvode till riksdagens ledamöter och till Sveriges företrädare i Europaparlamentet skall betalas med 36 000 kr per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. Lagen upphör att gälla när Riksdagens arvodesnämnd enligt 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter beslutar om ändrat arvode.

4. Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd

1998/99:KU1
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Riksdagens arvodesnämnd skall i enlighet med 3 § lagen (1988:589) om ersättning m.m. till riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode skall betalas med.

1 §
Riksdagens arvodesnämnd skall i enlighet med 3 kap. 1 § lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter fastställa det belopp för månad som ledamotsarvode skall betalas med. *Nämnden skall ange vilka överväganden som föranlett beslutet.*

Nämnden är en myndighet under riksdagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	2
Riksdagens förvaltningskontors skrivelse.....	2
Riksdagens förvaltningskontors förslag.....	3
Motioner som väckts under den allmänna motionstiden.....	3
Motioner som väckts med anledning av förslagen.....	5
Utskottet	5
Inledning.....	5
Kungliga hov- och slottsstaten.....	5
Propositionen	5
Revision av Kungliga hov- och slottsstaten	6
Utskottets bedömning.....	6
Riksdagen och dess myndigheter.....	7
Inledning	7
Riksdagens ledamöter och partier m.m.	7
Propositionen.....	7
Förvaltningsstyrelsen.....	7
Förslag angående ändringar i fråga om riksdagsledamöternas ekonomiska villkor m.m.	8
Motionerna	11
Utskottets bedömning.....	12
Riksdagens förvaltningskostnader.....	15
Propositionen.....	15
Riksdagens förvaltningskontors årsredovisning för verksamhetsåret 1997	15
Motionerna	16
Miljöanpassning av riksdagens verksamhet m.m.	16
Utskottets bedömning.....	17
Riksdagens ombudsmän.....	17
Propositionen	17
Utskottets bedömning.....	17
Regeringen m.m.....	18
Inledning	18
Regeringskansliet m.m.	18
Propositionen.....	18
Motionerna	19
Miljöanpassning av Regeringskansliets verksamhet.....	20
Utskottets bedömning.....	20
Svensk författningssamling.....	21
Propositionen.....	21
Utskottets bedömning.....	21
Allmänna val.....	21
Propositionen.....	21
Utskottets bedömning.....	21
Stöd till politiska partier.....	21

Propositionen.....	21
Motionerna	21
Utskottets bedömning.....	22
Centrala myndigheter.....	22
Propositionen	22
Utskottets bedömning.....	23
Mediefrågor	24
Inledning	24
Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden.....	24
Propositionen.....	24
Motionen	24
Utskottets bedömning.....	24
Presstöd (anslaget)	25
Propositionen.....	25
Motionerna	25
Utskottets bedömning	25
Förslag om regeländringar på sikt.....	26
Motionerna	26
Bakgrund	26
Utskottets bedömning.....	27
Stöd till radio- och kassettidningar.....	28
Propositionen.....	28
Motionen	28
Bakgrund	28
Utskottets bedömning.....	28
Radio- och TV-verket.....	29
Propositionen.....	29
Utskottets bedömning.....	29
Granskningsnämnden för radio och TV	29
Propositionen.....	29
Utskottets bedömning.....	29
Hemställan	29
Reservationer.....	32
1. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)	32
2. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)	33
3. Anslag m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (mom. 1)	34
4. Rökavvänjning för riksdagens ledamöter och anställda m.m. (mom. 11)	35
5. Förändringar av presstödets inriktning m.m. (mom. 18).....	35
6. Utredning av frågan om ekonomiskt stöd till IT-tidningar (mom. 19)	36
Särskilda yttranden	36
1. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	36
2. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	37
3. Anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	38
4. Miljöanpassning av riksdagens verksamhet.....	38

Bilaga 1 Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	39
Bilaga 2 Utskottets förslag.....	40
1. Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter	40
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1996:304) om arvode m.m. till Sveriges företrädare i Europaparlamentet.....	43
3. Förslag till lag om riksdagsledamöternas arvode	45
4. Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1426) med instruktion för Riksdagens arvodesnämnd	46